

E D E B İ Y A T / O Y U N

NAHİD SIRRI ÖRİK
BÜTÜN OYUNLARI

Yayına hazırlayan
Raşit Çavaş

İçindekiler

Sönmeyen Ateş	9
Muharrir	61
Oyuncular	93
Para Uğrunda	133
Alın Yazısı	195
İhanet	269
Nahid Sırrı'nın "Bütün Oyunları"	
İçin Okuma Notları / Raşit Çavaş	337

MUHARRİR

Şahıslar

Cevat Sezai

Mahmut Galip Bey

Ahsen

Hayri

Neyyire

Bir hademe

Bir şirket müdir-i umumîsi

Ođlu

Kâtibi

Kızı

Mükellef bir yazı odası. Biri büyük ve kıymetdar, diğeri ufak ve nisbeten sade iki yazı masası. Küçük masada kâtib-i hususî Hayri Bey çalışmaktadır. Kapıya yavaşça vurulur ve henüz Hayri Bey "giriniz" demeden bu kapı açılarak Neyyire Hanım içeri girer. Yirmi iki ile yirmi beş arasında ve çok süslü bir genç kız. O içeri girdikten sonra formalı bir hademe kapıyı dışardan kapar.

BİRİNCİ MECLİS

Hayri, Neyyire

NEYYİRE, içeri girince - Babam nerede?

HAYRİ, tehaliikle ayağa kalkarak genç kızın verdiği eli sıkarken - Banka müdürlerinin içtimainda efendim.

NEYYİRE - Acaba ne zaman gelecek?

HAYRİ - Dörtte geleceklerdi, Hanımefendi.

NEYYİRE, bileğindeki saate bakarak - Yani nihayet on dakikaya kadar. Kendisini burada beklememe müsaade eder misiniz?

HAYRİ - Aman efendim, bu nasıl söz! Evveleminde bu hakkınız!

NEYYİRE - Saniyen de?

HAYRİ - Saniyen de efendim.... (Şairane edalar alır.)

NEYYİRE - Saniyen de... cümleyi bari ben bitireyim... Saniyen de huzurumla büyük bir saadet bahşetmiş olacağım, değil mi?

HAYRİ - Neyyire Hanımefendi, gözleriniz insanın kalbine, dimağına nüfuz ediyor!

NEYYİRE - Fakat sizin bir şey gizlemeye gayret ettiğiniz yok ki! Hatta gizlemek şöyle dursun, bir şey olsa onu bin misli büyüterek kabul ettirmeye çalışacaksınız!

HAYRİ - İtimat buyurunuz ki...

NEYYİRE - Yok canım, samimî ve açık hareket edin. Benimle

şimdi konuşurken de her zaman olduğu gibi saçlarınızın güzelliğine, gümrahlığına, parlaklığına âit hesaplar yapmakla meşgulsünüz. “İyi ki bu sabah yeni tıraş oldum. Kirpiklerimdeki belirsiz sürme ile gözlerim daha güzelleşti. Gizlemeye gayret ediyor ama, bana karşı herhalde pek büyük bir zaafı var. Acaba derhal taarruza mı geçsem?” diye düşünüyorsunuz!

HAYRİ - Bendenizi bu kadar küstah farzetmenizden dolayı kendimi cidden bedbaht sayıyorum.

NEYYİRE - Niçin canım! Hem küstah addetsem ne çıkar! Küstahlığın büyük bir kuvvet, binaenaleyh büyük bir meziyet sayıldığı bir devirde yaşıyoruz. Otursanıza! (*İkisi de oturmuştur. Çantasında aradıktan sonra*) Hiç sigara kalmamış. Bir tane lütfeder misiniz? (*Sigarayı alıp Hayri'nin uzattığı kibritle yaktuktan sonra*) Ha, ne diyordum! Şu andaki güzelliğinizi ve bu güzelliğin temin edeceğini hesap ettiğiniz şeyleri söylüyordum. Fakat ne yazık ki böyle hoş hesapları ben yapamıyorum. Aynaya her bakışımında gözlerimin pek hoşuma giden yeşil rengini, tenimin beyazlığını, ellerimin kusursuz biçimini, bunların hiçbirini düşünemiyorum. Çünkü, biliyorum, bunların hiçbirisi muhayyelenizi işgal eden şeyler değildir. Çünkü.... cümle bitireyim mi?

HAYRİ - Rica ederim, buyurunuz.

NEYYİRE - Ama darılmıyacaksınız, değil mi?

HAYRİ - Ne münasebet efendim!

NEYYİRE - Çünkü “Kız beni sever, babası da bana vermeye mecbur kalırsa, şimdi kâtib-i hususisi olduğuma göre hiç olmazsa bir kısım müdürlüğüne geçemez miyim?” diye düşünüyorsunuz. Bu düşünce varken artık gözlerimin rengiyle, tenimin hususiyetiyle, endamımın kusursuzluğuyla meşgul olmaya zaman mı kalır? Bakın, aksini vaadettiğiniz halde darıldınız. (*Yaklaşarak*) Yazdığınız nedir?

HAYRİ - Pederiniz tarafından emredilmiş bir tamimin müsvedesi, Hanımefendi.

NEYYİRE, *fevkalâde yaklaşarak* - Kirpiklerinizde hiç sürme yok, ben iftira etmişim. Ne güzel gözleriniz var, Hayri Bey. (*O kadar yaklaşmıştır ki, Hayri öpmeyi artık bir hak sayar. Fakat öpmek üzere iken,*

zâafi ve arzusu geçmiş olan kız kendisini tevkif eder.) Yoo.... Bu sadece bir oyundu!

HAYRİ, *biraz küstah ve biraz acı* - Daha doğrusu bir nevi tecrübe, talim.

NEYYİRE - Ne kadar doğru söylediniz! Sahihi ancak daha enteresan kimselerle yapılmak üzere sadece bir ekzersis! (*Kapı vurulur ve derhal açılır. Ahsen girer.*)

İKİNCİ MECLİS

Evvellkiler, Ahsen

AHSEN, *Neyyire'ye, belki biraz manidar* - Oo sen burada mıydın, Neyyire?

NEYYİRE - Evet Beyefendi, burada idim. Zatiâlileri ne vakit teşrif ettiler?

AHSEN - Şimdi babamla beraber geldik. (*Hayri'ye*) Bonjur Hayri Bey.

HAYRİ - Bonjur Efendim.

NEYYİRE, *aynı zamanda* - Öyle ise babam nerede?

AHSEN - Büroları teftiş ediyor.

NEYYİRE - Nerden esmiş acaba? Demin Hayri Bey banka direktörleriyle bir içtimadan bahsediyordu. Bu içtimada sen de bulundun mu?

AHSEN - Hayır. Maatteessüf bendeniz otomobilde bekliyordum.

NEYYİRE, *safiyane gibi* - Ne kadar bekledin?

AHSEN - Bilmem. Belki de iki saat. Bu esnada İllüstrasyon'un bütün bir piyesini okudum.

NEYYİRE - Bahtiyarsın desene! Tam iki saat, muhteşem bir linkoln otomobiline kurulmuş olarak, hiçbir yere göz ucuyla bile bakmaya tenezzül etmeksizin bir kitap okumak! Yani, bu vaziyette, tam iki saat kendini Harbiye - Fatih ve Sirkeci - Harbiye tramvaylarının yolcularına teşhir etmek! Kışkandım doğrusu!

AHSEN - Ne yapalım! Bize de böyle zaferler müyesser oluyor. Daha güzel ve büyük zaferlerin size müyesser olduğu gibi! (*Neyyire imaya omuzlarını silkmekle mukabele eder. Elinde bir iki kâğıtla Hayri gitmek üzere iken*) Nereye Hayri Bey?

HAYRİ - Makine ile teksir ettirilecek bazı kâğıtlar var da efendim. (*Çıkar.*)

ÜÇÜNCÜ MECLİS

Neyyire, Ahsen

AHSEN - Ben senin yerinde olsam, daktilolarla dilbazlığa mı gitti diye merak ederdim!

NEYYİRE - Bırak canım sersemi!

AHSEN - Sersem diyorsun ama pekâlâ da hoşlanıyorsun! Buraya onu görmek için geldiğine yemin ederim.

NEYYİRE - Aman yemin etme, sonra çarpılırsın!

AHSEN - Öyle ise babamdan para koparmaya geldin!

NEYYİRE - Belki.

AHSEN - Annem bir taraftan, sen bir taraftan çeke çeke adamcağızı kül edeceksiniz!

NEYYİRE - Sen de aynı maksatla geldin galiba! Ortak çıktı diye üzülüyorsun.

AHSEN - Benim gelişimin sebebi maattessüf bambaşka. (*Bir saniye sonra*) Demek ki başımdaki felâketten hiç haberin yok!

NEYYİRE - Hayrola? Yoksa Maksim Bar'ın sana gûya gönül veren o saçları kırmızıya boyalı dansözü memleketine mi döndü?

AHSEN - Ah keşke bu olsa! Bugünden itibaren haftada dört defa, anlıyor musun, haftada tam dört defa Türkçe dersi alacağım. Babam Türkçe'mi fevkalâde fena buluyor!

NEYYİRE - Hakkı yok mu? İki satırlık bir mektubu doğru dürüst yazamıyorsun! Ne ifaden var, ne imlân!

AHSEN - Her ne hal ise, işte bir hoca tenbih edilmiş. Herif şimdi

buraya gelecekmiş. Ben de zatiâlisinin pek muhterem ellerini öpmek için getirildim.

NEYYİRE - İnsan hiç hocasına herif der mi?

AHSEN - Henüz hocam değil ki! Bu payeye belki on, on beş dakika sonra erişecek. Şimdilik daha herif demek caiz.

NEYYİRE - Kimmiş bu adam? Genç bir şey mi imiş?

AHSEN - Hayır. Beyhude ümitlere düşme.

NEYYİRE - Utanmaz! (*Bir müddet sonra*) Adı?

AHSEN - Vallahi, babam söyledi ama, unuttum. Romanlar, hikâyeler yazarmış. Muharrirmiş. Burada kendisiyle görüşecekmişiz de bir program tertip olunacaktı.

NEYYİRE - Romanlar yazarmış ha? Hocan belki de pek şayan-ı dikkat bir adam! Hem genç olmamakla yakışıklı olmaması neden icap etsin?

AHSEN - Ümitlere düşme dedik ya! Yakışıklı da değilmiş! Miskinin biri imiş!

NEYYİRE - Küçük Bey, bir erkek genç ve yakışıklı olmadan da bir kadını meşgul edebilir! İnsan onu değil de, onda uyandıracığı alâkayı, ümitsiz arzuyu, hudutsuz hayranlığı sevebilir ve kendisini bunlar alâkadar eder.

AHSEN - Hayret! Erkek piyasası günden güne yükselmekte! Sade gençliğe, güzelliğe değil, çirkinliğe ve ihtiyarlığa bile ayrı ayrı kıymetler konmuş!

NEYYİRE, *müstehziyane* - Kıymeti olmayan bir sensin!

AHSEN, *mağrurane* - Ben mi? Onu da lütfen arkadaşların olan küçük hanımlara sor!

NEYYİRE - Aman efendim bu ne kurum, ne azamet! Bütün bu çalılar annemden on yaş büyük olan komşumuz Mısırlı Müzeyyen Hanımefendi'nin iltifatlarından mı ileri geliyor?

AHSEN - Gelir ya! Kadıncağız parmaklarımın ucunu bile koklamadığı halde her gün envai türlü hediyeler taşıyor!

NEYYİRE - Utanmadan da söylüyorsun! Hiç erkek hediye kabul eder mi?

AHSEN - Neden etmeyecekmiş! Erkeğin kadından hediye alma-

ması gayet eski, geri bir fikirdir! (*Kapı vurulmadan açılır ve Mahmut Galip Bey başında şapkasıyla içeri girer. Başındaki şapkayı, arkasından gelen hademeye yazı masasının önünde yerleştirir. Hayri de beraber girmiştir.*)

DÖRDÜNCÜ MECLİS

Evvelkiler, Mahmut Galip Bey, Hayri

MAHMUT GALİP BEY, *Neyyire ile Ahsen'e* - Bonjur çocuklar.

NEYYİRE, *Ahsen'le beraber* - Bonjur baba. (*Bir dakika sonra, daha da yumuşak bir sesle*) Babacığım, sizin davetliniz sıfatıyla geldim.

MAHMUT GALİP BEY - Safa geldin ama seni davet ettiğimi hiç de hatırlamıyorum!

NEYYİRE - Nasıl olur, babacığım! Bu sabah para isteyince siz öyle demediniz mi?

MAHMUT GALİP BEY, *kâğıtlarıyla meşgul olmaya başlamıştır. Gülererek* - Sen her sabah para istersin.

NEYYİRE - Belki ama, bu sabah benim istememle kalmadı, siz cüzdanınızı çıkardınız, verecektiniz. Fakat benim işime yaramayacak kadar küçük paranız ve bana vermeye kıyamayacağınız kadar büyük paranız zuhur etti. Büyük paranızı ancak şirkette bozdurabileceğinizi söylediniz. Ben de işte bunun için davet edilmiş bir hanım sıfatıyla geldim.

MAHMUT GALİP BEY - Merak ediyorum, acaba sana bir vaitte bulunup da sonra verdiğim sözde durmamaklığım mümkün olacak mı? Böyle bir günü idrak edecek miyim?

NEYYİRE - Elbette etmeyeceksiniz! Hiç benim babam verdiği sözde durmaz olur mu?

MAHMUT GALİP BEY - Kurnaz! (*Cüzdanını açar ve üç ellilik çıkararak uzatır.*) Al bakalım, hepsini bugün harcayacak mısınız?

NEYYİRE, *gülererek* - Tabii değil mi, baba! Bundan daha beş tane verseniz evvelallah gene iki saat içinde harcayabilirim!

MAHMUT GALİP BEY, *Hayri'*ye - Bana Ankara'dan telefon edilecekti.

HAYRİ - Edildi, Beyefendi, Müsteşar etti. Komisyon Cumartesi günü üçte imiş. Bendeniz de bunun üzerine yatak için Vagon-li'ye, oda için de Ankarapalas'a telefon ettim. Daima işgal buyurduğunuz banyolu büyük oda hazır olacak. Yataklı vagon da bermutat tek-mil bir kompartıman sakladılar.

MAHMUT GALİP BEY - Peki, başka?

HAYRİ - Lehistan'a ihraç edilecek malın sahipleri sordular. Bendeniz de emretmiş olduğunuz veçhile sarih bir şey söylemeyerek sade kendilerini ümitte bıraktım.

MAHMUT GALİP BEY - Âlâ. Birazdan gene sorarlarsa -ki muhakkak soracaklardır- aynı surette idare etmekte devam edersiniz!

HAYRİ - Peki efendim. Bir de *Cumhuriyet'*ten telefon ettiler. Yeni şirket hakkında malûmat istediler. "Beyfendinin Meclis-i İdare Reisi olacakları doğru mu?" diye sordular.

MAHMUT GALİP BEY - Bana beşte buraya birini göndersinler. (*Bir saniye sonra*) Ha, tam dörtte, muharrir Cevat Sezai Bey isminde biri beni burada görmeye gelecekti. Bakınız gelmiş mi? Gelmişse getiriniz. (*Hayri çıkar.*)

AHSEN - Bu mülâkatta ben de bulunacak mıyım?

MAHMUT GALİP BEY - Evvelâ ben yalnız görüşürüm. Sen biraz yandaki odada bekle.

NEYYİRE, *gitmeye hazırlanarak* - Babacığım, otomobilini bana bir saat için verir misin?

MAHMUT GALİP BEY - Maatteessüf veremem. Çünkü biraz sonra tekrar çıkmak mecburiyetindeyim. (*Neyyire ile Ahsen çıkarlar.*)

BEŞİNCİ MECLİS

Mahmut Galip Bey, Hayri

HAYRİ, *girerek* - Cevat Sezai Bey intizar odasında, Efendim.

MAHMUT GALİP BEY - Kendisini getirin ve bizi yalnız bırakın.